

UNIVERSITETET I OSLO

Den rettslige betydningen av inkorporering av CRPD i norsk lov

Stiftelsen SOR-konferansen 2022

Kjetil Mujezinović Larsen
Professor i rettsvitenskap
Universitetet i Oslo

27. oktober 2022

Regjeringen.no

Tema Dokument Aktuelt Departement Regjering

Du er her: Forsiden > Aktuelt > Nyheter > Regjeringa vil inkorporere CRPD i norsk lov

Regjeringa vil inkorporere CRPD i norsk lov

Nyhet | Dato: 05.10.2022

Kultur- og likestillingsdepartementet

TEMA
Likestilling og mangfold

-Personer med funksjonsnedsettelse er en gruppe som utsettes for diskriminering på mange områder i livet, og som har behov for et sterkt og godt rettslig vern. Jeg er derfor glad for at vi nå går videre i arbeidet med å innlemme CRPD i norsk lov, sier kultur- og likestillingsminister Anette Trettebergstuen.

Fra venstre: Janne Skei fra SAFO, Erling Due Bergseth fra EMPO TV, Mia Pedersen (ledagter) Siri Espe og Ingrid Thunem fra Unge Funksjonshemmede, Berit Therese Larsen og Lily Ann Ekenstad fra FFO, Tone Linnea Brandvik fra SAFO og skryms, kultur- og likestillingsminister Anette Trettebergstuen, Eva Buschmann fra FFO, Tom Tveit fra SAFO og statssekretær Gry Haugbakken i Kultur- og likestillingsdepartementet. Foto: KUD

Regjeringa vil inkorporere FN-konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD) i norsk lov. Det innebærer at konvensjonen vil gjelde direkte som norsk lov, og vi innhenter nå en juridisk ekspertvurdering for å ta stilling til hvordan inkorporeringen bør skje. Ekspertvurderingen skal gi regjeringa anbefaling om hvordan konvensjonen bør innlemmes, og sk...

Regjeringa vil inkorporere FN-konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD) i norsk lov. Det innebærer at konvensjonen vil gjelde direkte som norsk lov, og vi innhenter nå en juridisk ekspertvurdering for å ta stilling til hvordan inkorporeringen bør skje. Ekspertvurderingen skal gi regjeringa anbefaling om hvordan konvensjonen bør innlemmes, og skal særskilt vurdere inkorporering i menneskerettsloven.

Utvalgte rettslige virkninger ved inkorporering av FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) i norsk lov

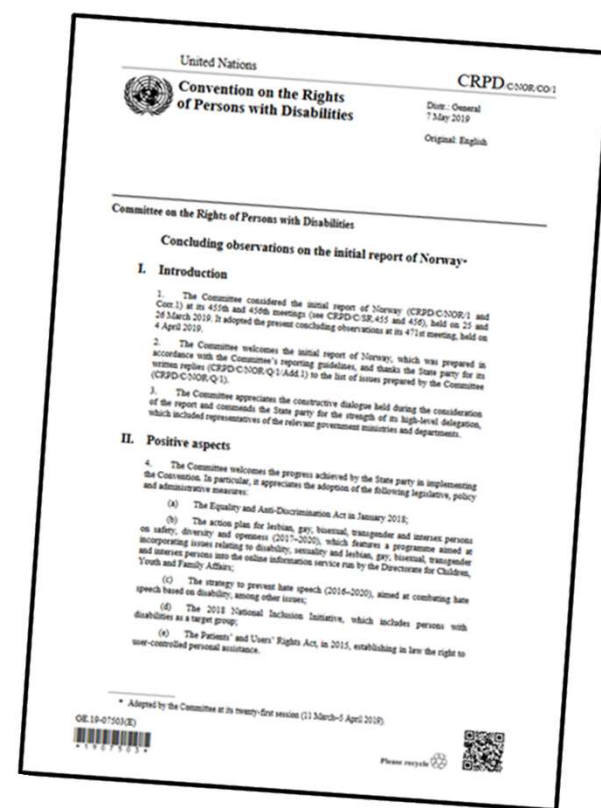
Kjetil Mujezinović Larsen
Professor i rettsvitenskap (Ph.D.)

Oppdragsgiver: Uloba – Independent Living Norge

Ferdigstilt 13. august 2021

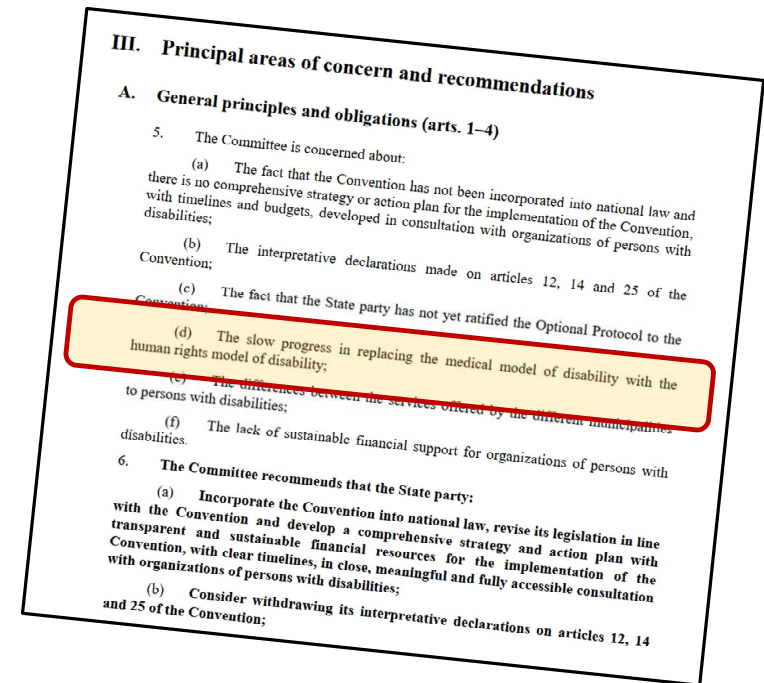
Premisser og presiseringer

- Ved ratifikasjon: «norsk rett [anses] for å være i samsvar med konvensjonens bestemmelser»
- Regjeringen Støre vil inkorporere konvensjonen.
- På hvilke rettsområder sikrer ikke norsk rett allerede full oppfyllelse av CRPD? Hvilke rettslige virkninger vil inkorporering ha?
  - Systembetragtninger
  - Gjennomgripende rettsspørsmål
  - Konkrete rettsområder
- Hvilken betydning har det om CRPD inkorporeres i menneskerettsloven eller i annen lov?

Systembetragtninger

- Det kreves en generell nytenkning om funksjonsnedsettelse ved utformingen og anvendelsen av norsk rett
- Modellene for funksjonsnedsettelse
  - Medisinsk modell
  - Sosial modell
  - Menneskerettslig modell
- En menneskerettslig tilnærming basert på selvbestemmelse, likeverd, ikke-diskriminering

Gjennomgripende rettsspørsmål

Ny rapport fra NIM:
«Kommuner og
menneskerettigheter»

Les rapporten «Kommuner og menneskerettigheter» her.

3. Lokale myndigheter som
menneskerettslig pliktsubjekt

3.1. Folkerettslig utgangspunkt

Folkeretten er den retten som gjelder mellom stater, og består av rettslig bindende avtaler på mange områder som gjelder alt fra regler om krigføring til regler om internasjonal portgjøring. Menneskerettslig eksklusjoner er også folkerettslige avtaler. De er avtaler mellom stater om hvordan hver stat skal behandle sine egne individer.

- Forholdsmessighet, «uforholdsmessig byrde»
- Universell utforming og individuell (rimelig) tilrettelegging
- Institusjonalisering
- «På grunn av» – spørsmålet om funksjonstest og indirekte diskriminering
- Regulering i eller utenfor helselovgivningen
- Kommunalt selvstyre

Nærmere om kommunalt selvstyre

Kommuneloven §§ 2-1 og 2-2

- § 2-1 første ledd: En kommune «et eget rettssubjekt og kan ta avgjørelser på eget initiativ og ansvar», og annet ledd: Kommunene «utøver sitt selvstyre innenfor nasjonale rammer. Begrensninger i det kommunale og fylkeskommunale selvstyret må ha hjemmel i lov.»
- § 2-2 sier at det kommunale selvstyret «bør ikke begrenses mer enn det som er nødvendig for å ivareta nasjonale mål».
- Problemet: CRPD er (foreløpig) ikke «lov» i kommunelovens forstand

Kort om noen utvalgte rettsspørsmål

- Vergemål
- Tvang
- Borgerstyrt personlig assistanse
- Familieliv, barnevern
- Domstoler, rettsvesen, straffelov
- Utdanningssektoren
- Ny valglovgivning
- Bevegelsesfrihet

Inkorporering i menneskerettsloven eller annen lov

- Menneskerettsloven: **Forrang** fremfor annen lovgivning i tilfelle motstrid
  - Den europeiske menneskerettskonvensjonen
  - FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter
  - FN-konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter
  - FNs barnekonvensjon
  - FNs kvinnediskrimineringskonvensjon
- Annen lov: Lovs rang, men **uten forrang**
  - Likestillings- og diskrimineringsloven § 5: FNs rasediskrimineringskonvensjon
- Rettslig sett begrenset betydning, men symbolsk viktig
- Før inkorporering: Allerede i dag har vi rettslige prinsipper som tilsier at CRPD bør gis større gjennomslagskraft – Grunnloven § 92 og presumsjonsprinsippet

Kontakt meg gjerne

Kjetil Mujezinović Larsen

Professor i rettsvitenskap (PhD)

Institutt for offentlig rett, Det juridiske fakultet, Universitetet i Oslo

Tlf. 22 84 20 83

E-post k.m.larsen@jus.uio.no

<http://www.jus.uio.no/ior/personer/vit/kjetill/index.html>